

Příběh lesa
Metodický
materiál
pro učitele

Obsah

1. Informace a doporučení pro učitele
2. O filmu a tvůrcích
3. Průvodce filmem
4. Důležité kontakty, organizační informace

1. Informace a doporučení pro učitele

1.1 Jak pracovat s tímto materiálem

Zpracovali jsme pro vás prohlubující informace o filmu *Příběh lesa* a jeho tvůrcích a navrhli příklady možných způsobů dalšího didaktického zpracování témat, která film otevírá. Najdete zde návrhy aktivit a náměty k diskuzím, jež můžete ve výuce rozvíjet. Nejedná se však o hotový instantní plán výuky. Film se dotýká velkého spektra učiva různých vzdělávacích oborů RVP. Předpokládáme, že každý učitel je schopen si výuku připravit sám podle vlastních potřeb a aktuálně probírané látky. Využijte tento materiál jako inspirační podklad a zdroj informací.

Doporučujeme vám přečíst si následující text ještě před návštěvou kina, abyste věděli, co od filmu můžete očekávat a jak na něj žáky připravit. Zpracovaná témata můžete rozvíjet již před samotným zhlédnutím filmu.

V závěru najdete také informace o připravovaném Týdnu životního prostředí pro školy a postup, jak si objednat film pro školní projekci.

K dispozici ke stažení máte také 2. část této metodiky – obrazovou přílohu, která je formátově přizpůsobena projekci ve třídě, nebo prohlížení na monitoru počítače. Využít můžete také dva pracovní listy pro děti ve formátu A4.

1.2. Využití filmu pro vzdělávací účely

Dokumentární film *Příběh lesa* nemá omezenou věkovou přístupnost. Zajímá i dospělé diváky, v rámci školy je však vhodný zejména pro žáky základních škol (1. i 2. stupeň). Na testovacích projekcích se ukázalo, že některé menší děti citlivěji reagovaly na scény, ve kterých jsou zvířata lovena člověkem nebo ve kterých smečka vlků loví jinou zvěř. Ve filmu není nic zobrazeno explicitně a žádné zvíře během natáčení neutrpělo zranění. Nicméně můžete na to děti předem připravit.

Film využijete jako poměrně silný inspirační zdroj pro rozbor některých témat v těchto vzdělávacích oblastech RVP ZŠ:

1. Stupeň

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Obsahové okruhy: Místo, kde žijeme, Lidé a čas, Rozmanitost přírody

Vybrané učivo: okolní krajina, působení lidí na krajinu a životní prostředí, dějiny jako časový sled událostí, roční období, rostliny a živočichové, průběh a způsob života, společenstva, rovnováha v přírodě, ochrana životního prostředí.

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Přírodopis

Obsahové okruhy: Biologie rostlin a živočichů, Ekologie
Vybrané učivo: organismy a prostředí, vzájemné vztahy mezi organismy, vztahy mezi organismy a prostředím, populace, společenstva, přirozené a umělé ekosystémy, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému, ochrana přírody a životního prostředí

Vzdělávací obor: Zeměpis

Obsahové okruhy: Přírodní obraz země, Regiony světa, Životní prostředí

Vybrané učivo: střídání dne a noci, střídání ročních období, složky a prvky přírodní sféry, pásma, makroregiony, krajina, přírodní a společenské prostředí, typy krajin, vztah přírody a společnosti, trvale udržitelný život a rozvoj, principy a zásady ochrany přírody a životního prostředí, chráněná území přírody, globální ekologické a environmentální problémy lidstva

Průřezové téma: Environmentální výchova

Vybrané učivo: ekosystémy – les, souvislosti v biosféře, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí, důsledek lidských činností, přírodní dědictví, aktivity směřující k šetrnému chování k přírodním systémům, trvale udržitelný rozvoj

Doplňkový obor: Filmová výchova

Vybrané učivo: hlavní prvky filmového záběru, jejich význam ve vztahu k zobrazovanému obsahu, estetické kvality obrazových prvků záběru a jejich organizace, zvuková složka audiovizuálního výrazu a její hlavní elementy, projekce a analýzy vybraných filmů všech základních proudů audiovizu

1
/
7

2.

O filmu a tvůrcích

2.1. Základní údaje

Příběh lesa / *Les Saisons*

Francie 2015, 97 minut

Režie: Jacques Perrin a Jacques Cluzaud

Scénář: Jacques Perrin, Jacques Cluzaud, Stéphane Durand

Hudba: Bruno Coulais

Film bude v české distribuci uveden s českým dabingem, který namluvil Tomáš Hanák.

Na přípravě filmu se podílelo velké množství odborných poradců z řad francouzské Akademie, přírodovědných ústavů, muzeí a univerzit.

Stručná synopse

Po úchvatných dokumentech *Mikrokosmos*, *Ptačí svět* a *Oceány* přicházejí Jacques Perrin a Jacques Cluzaud s *Příběhem lesa*. Ne tropického pralesa s exotickou zvěří, ale toho nám dobře známého lesa, který máme za humny a který pulsuje překvapivě bohatým životem. Tou nejmodernější technikou natáčeli tvůrci čtyři roky na desítkách lokací po celé Evropě, dokonce žili v lese se sledovanými divokými zvířaty. Jen díky unikátním metodám natáčení dokážou autenticky převyprávět příběh lesa od doby ledové až po současnost a zachytit vzrušující koloběh života v něm, který ohromí dospělé i dětské diváky.

2.2. Autoři (odkaz na první část obrazové přílohy)

Jacques Perrin (produkce, režie, scénář)

Jacques Perrin je francouzský herec a producent. Získal několik Oscarů za hrané filmy, které produkoval. Od roku 1989 se věnuje i přírodovědným filmům a dokumentům, produkoval filmy *Mikrokosmos* (1996) a *Ptačí svět* (1997). Z českých kin byste také mohli znát film *Himaláj - Karavana* (1999). Dále produkoval film *Slaváci v kleci*, jenž získal celou řadu mezinárodních ocenění, včetně Oscara za zahraniční film. Pět let se věnoval produkční i režijní práci na filmu *Oceány*, který byl oceněn Césarem za nejlepší dokumentární film (2009).

Jacques Cluzaud (režie, scénář)

Jacques Cluzaud po studiu práv a poté filmu pracoval v 80. letech jako první asistent režie na filmech jako *Vau-deville*, *Indočína* a *Lumumba*. Pak se začal věnovat režiování, především speciálních filmů určených pro audiovizuální zábavní park Futuroscope ve francouzském městě Poitiers. Natočil několik televizních přírodovědných dokumentů. S Jacquesem Perrinem spolurežiroval filmy *Ptačí svět* a *Oceány*.

Bruno Coulais (hudba)

Bruno Coulais je významný francouzský hudební skladatel, který se podílel i na předchozích filmech tvůrců *Příběhu lesa* - na *Mikrokosmu*, *Ptačím světě*, *Himaláji* i na *Slavicích v kleci*, za něž získal nominaci na Oscara. Celkem je autorem hudby k více než 120 filmům. Nedávno jsme uváděli do kin animovaný film *Píseň moře*, k němuž také vytvořil hudební doprovod.

2.3. Komentáře tvůrců a vznik filmu

Jacques Perrin

Tam, kde teď stojíme, ať už je to v Paříži, Londýně nebo v Berlíně, bývaly kdysi, kam až oko dohlédlo, rozsáhlé lesy. Podrostem se rozléhal dusot bizoních, zubřích, koňských a jeleních kopyt, jejich bučení a ryk. Celá Evropa zažívala zlatý věk lesů, dobu, kdy stromy mohly zemřít stářím, ve stoji. Stromy, které se během tisíciletí přeměnily v bohatou úrodnou půdu, lesy z dávných dob, díky nimž máme dnes tak hojnou úrodu. Bez lesů bychom neměli zeminu, pitnou vodu, život. Lidstvo s lesy vyrůstalo přes deset tisíc let. Byly zdrojem obživy, tepla a ochrany. Dokonce pronikly do našich snů, pohádek a legend. Jsou našimi hřišti z dětství, poslední volný prostor v našem urbanizovaném světě. Lidé potřebují lesy. A dnes potřebují stromy nás, lidi. Žijeme v chaotické, a zároveň fascinující době. Během jedné generace venkovská civilizace zmizela. Ze zemědělství se stal průmysl a venkov se téměř vyhladil, zmizely z něj květiny, motýly a vlaštovky. Chlubíme se, jak se francouzské i evropské lesy rozrůstají, jak se jejich rozloha od dob napoleonských válek zdvojnásobila, a přitom decimujeme naše tropické a rovníkové pralesy. Považujeme stromy za naši nejúčinnější zbraň proti globálnímu oteplování, ale vidíme, že většina lesů na naší planetě trpí, pokud jsme je ještě nepokáceli, protože klima je čím dál teplejší a hlavně čím dál sušší. Tito zranitelní obři už nebudou déle schopni chránit nás před klimatickou krizí.

Musíme akceptovat, že se tyto divoké organismy neřídí našimi pravidly a výpočty, neodpovídají našim požadavkům na ziskovost ani estetičnost. Lidstvo nepotřebuje jen to, co lesy vyprodukuje, potřebuje i nepředvídatelnost živé přírody. Potřebuje sny, dobrodružství a překvapení. Naše touha po dokonalosti je nenaplnitelná. Potřebuje dobrodružný park, který odráží její nekonečnost.

Konfederace irokézských kmenů si před každou debatou volila jednoho zástupce, aby promluvil jménem vlka, em-

blematické postavy jejich kultury. Kdo ale dnes mluví za stromy, motýly, žáby a vlky, slony a velryby, za malé i velké tvory?

Kanadský biolog, David Suzuki, expert na vše okolo lesů, napsal: „Abyste porozuměli stromům, musíte porozumět lesu.“ A na závěr dodal, že potřebujeme novou celosvětovou deklaraci - ne deklaraci nezávislosti, ale deklaraci vzájemné závislosti mezi všemi živými tvory.

Jacques Cluzaud

Když pracujete s Jacquesem Perrinem, každý nový film představuje nové výzvy. Samozřejmě že létat vzduchem s ptáky nebo plavat s mořskými živočichy oceánem není snadné, ale automaticky to vede člověka ke spektakulárnímu pojetí. Jak se dnes můžeme podívat na zvířata z našich lesů, která tak důvěrně známe, a která už byla tolikrát natočena, neotřelým způsobem? Jak můžeme znovu objevit tvory, které máme za humny, jako ježky, lišky, jeleny nebo kance? Jak se můžeme vcítit do zvířat stejně výjimečných, jako jsou ta, co létají v mracích a brázdí oceány? A to ještě pořád není to nejtěžší. Nejenže se musíme dostat do blízkosti lesních obyvatel a sledovat jejich nejintimnější okamžiky i šílené hony, musíme je také provázet na cestě časem a dějinami. Musíme běžet s divokými zvířaty napříč 12 000 lety, které nás dělí od poslední doby ledové. Musíme se na toto období podívat nově z pohledu zvířat a vytvořit film, který bude přelomem ve vnímání naší vlastní historie. Toto jsou výzvy nového dobrodružství jménem *Příběh lesa*.

Film začíná v době, kdy se anatomie evropského kontinentu změnila v důsledku náhlého oteplení. Svět ledu ustoupil a Evropu pokryly rozsáhlé lesy. Toto širé, zelené kypící území vytvořilo podmínky pro zlatý věk zvířat a spolu s nimi i hrstku lovců a sběračů. Zároveň předznamenalo tisíce let mírumilovného soužití mezi přírodou a lidmi, kteří stromy uctívali. Pak začaly být stromy káceny, rozsekávány kamenými sekyrami a začala se psát historie lidí. Co kdybychom se chtěli na komplexní a bouřlivý vztah, který k přírodě máme, podívat neotřelým způsobem? Můžeme se dostat k divočině natolik blízko, abychom ucítili jho, které jí lidé nasadili kolem krku? O tisíciletém soužití nám nevypráví slova, ale emoce, které ve filmu o divoké přírodě nezprostředkovává žádný hlas. Dostat se blízko ke zvířeti pro nás neznamenovalo ho pozorovat, a už vůbec ne se o něm něco naučit. Chtěli jsme zachytit jeho postoj, pohled, který by v nás v rozličných situacích inspiroval kreativní emoce, ne jen soucit, ale především empatii k těmto divokým tvorům.

Stéphane Durand - scenárista

Po miliony let se Evropa pravidelně nořila do chladných období s klimatem podobným tomu v současném Grónsku. A právě během poslední doby ledové, asi před 40 000 lety, se na náš kontinent dostal *Homo sapiens*. Objevil tundry, které byly domovem obrovských stád sobů, pižmoňů, mamutů, chlupatých nosorožců, sajgy tatarské a irských losů. O svou kořist bojoval s vlky a lvy a o jeskyně, které mu poskytovali přístřeší, soupeřil s medvědy a hyenami a na jeskynní zdi o tom maloval působivé obrazy. To bylo dlouhé období paleolitu. A pak, asi před 12 000 lety, způsobilo drobné vychýlení zemské osy náhlé oteplení. Ledovce se začaly rozpouštět a většina stád uprchla na Sibiř, protože úroveň hladiny oceánů se zvedla o 120 metrů. Postupně se do Evropy v jednotlivých vlnách dostaly různé druhy stromů. Lidé přihlíželi, jak se jejich loviště zalesňují, a stromy začaly být posvátné, protože jejich kmeny představovaly spojení mezi zemí a nebesy. Z lidí se stali osamělí lovci, kteří svými luky a šípy mířili na procházející bizony, zubry, koně, jeleny a divoké kance. Když byly rostliny a zvířata zdomestikovány, nomádský způsob života lovců a sběračů před 6 000 lety vymizel. A tak začalo období neolitu. Z lidí se stali zemědělci, usadili se a mýtili a obdělávali krajinu kolem sebe,

2
/
7

budovali osady, využívali a regulovali vodní toky, vysušovali bažiny. Zasáhli do evoluce přírody, ale postup byl pomalý a trval přes tisíce let. Z lidmi nově vytvořeného prostředí mělo užitek mnoho druhů, včetně těch zdomácněných. Všude, kam lidé po celém kontinentu přicházeli, vytvářeli sít malých sídel, která podporovala biodiverzitu v otevřeném prostoru. Ale lidstvo se postupně k přírodě obrátilo zády a stáhlo se do větších, ještě zalidněnějších měst.

Za posledních dvě stě let zanechala naše masivní spotřeba fosilních paliv na zemi svou stopu, která se s každým dnem prohlubuje. Lidstvo nyní zatěžuje celý svět a příroda se ocitla v izolaci. Rovnováha byla porušena a svět se mění. Lidé se stali geologickou silou. Změny, které jsme způsobili, se dějí tak rychle, že jen málokterý druh s nimi dokáže držet krok. Zvířata, která jsme v minulých stoletích milovali, jsou najednou v ohrožení: ptáci, žáby, šneci, hmyz – to, co dřív bývalo naprosto běžné, je nyní vzácností. Naše jara ztichla, protože skřivani a vlaštovky z našich měst mizí, aniž bychom si toho vůbec všimli.

Ale v našem spěchu do megalopole za sebou zanecháváme rozsáhlá území, která jsme ještě před nedávnem ve velkých počtech obývali. Znovu zarůstají, stromy se vrací a s nimi i velká zvířata jako vlci a supi – druhy, které jsme jednou ztratili, si znovu podmaňují volný prostor. Vrací se snad divočina pomalu zpět?

Cesta k úžasným záběrům

Abychom vylíčili 20 000 let historie divokých zvířat v Evropě, strávili jsme spoustu času přemítáním, sněním a bláhovým přemýšlením. Je vůbec možné natočit film na téma, kterému člověk sto procentně nerozumí? Člověk by musel být úplný blázen, aby se do takového dobrodružství vrhl. Každý film je hazard a nadšení je našim jediným vodítkem. *A Příběh lesa* byl dvojnásobným hazardem, protože jsme přidali k prostorové dimenzi i tu časovou. Člověk musí mít odvahu se ztratit, aby se zase našel. Náš scénář byl otevřen nepředvídatelnému, pochybám a překvapením tak dlouho, jak to jen bylo možné. Scenáristé měli maximální svobodu.

Na papíru je možné cokoli. A tuto svobodu jsme si udrželi až do té doby, než se film stříhal, čímž jsme pěkně zkomplikovali práci všem těm, kteří mají na starosti harmonogram, rozpočet, vyhledávání lokací a práci se zvířaty. Celé scény třeba přes noc zmizely ve střížně a vynaložené úsilí přišlo vniveč. Hodně času jsme trávili speciálně přímo na místě s divokými zvířaty ve snaze zachytit určitý magický okamžik. V přírodě nemůžete ovládat osvětlení jako na place. Musíte čekat, obrnit se trpělivostí a vnořit se do scénérie.

Nevědět, kam míříme, je jediným způsobem, jak si zachovat zvědavost a touhu dostat se co nejbližší. Ta nás pohání od začátku. Jde o porozumění zvířatům, ke kterým máme velmi blízko a které také cítí, třesou se touhou nebo strachem a sdílejí s námi naše teritorium a dějiny. Abychom tyto emoce dostali k divákům, museli jsme přestat být vzdáleným pozorovatelem a ponořit se přímo do daného okamžiku, účastnit se samotného života, vrhnout se do centra dění mezi zvířaty, která jsme „pozorovali“, a žít v jejich světě stejně jako oni.

Asimilace

Asimilace je technika, díky níž se můžeme přiblížit na potřebnou vzdálenost, abychom mohli zachytit emoce, které hledáme. Umožňuje nám znovu nabýt pocit důvěrnosti, který se za století intenzivního vybíjení vytratil. Divoká zvěř se naučila před lidmi automaticky utíkat, a tento reflex je silnější než úprk před jejich „přirozenými“ predátory. Je potřeba pochopit, že tato strategie přežití není přirozená. Je to dokonce nenormální, když si uvědomíme, že po tisíciletí

žila divoká zvířata s lidmi v těsné blízkosti. Něco takového je dnes možné zažít už jen pod vodou nebo na nejvzdálenějších místech, jako jsou polární oblasti nebo velké národní parky, kde jsme filmovali záběry k *Oceánům* a *Ptačímu světu*. Asimilace umožňuje zvířatům žít beze strachu, chodit si po svém, jak se jim zlíbí, a ignorovat filmaře, kteří jsou tak blízko a mají za úkol natočit jejich nejlepší chvíle. Mládě se rodí s pocitem strachu, ale také s životní potřebou kontaktu a tělesného tepla. Úkolem „asimilátora“ je co nejrychleji po narození mláděte překonat tento jeho atavistický strach. Hraje vlastně roli náhradní matky. Musí se postarat, aby se s jeho přítomností pojily příjemné okamžiky jako sání, spánek nebo hry. Na rozdíl od drezúry zvířat, asimilace vytváří téměř symbiotický vztah důvěry. „Asimilátoři“ tvrdí, že člověk musí mít mateřské lásky na rozdávání, aby tuhle práci, která vyžaduje ještě řadu dalších dovedností, mohl dělat. A musí jim být také neustále k dispozici, protože zvířata nějaké volné víkendy nebo dovolená vůbec nezajímají...

3.

Průvodce filmem

Vydejte se spolu s žáky na pomyslnou procházku lesem a sledujte jeho příběh od konce doby ledové do současnosti. V jeho příběhu najdete spoustu napínavých momentů, které poslouží jako motivace ke studiu dílčích částí učiva v různých předmětech. Film je spojuje do komplexního zážitku. Zde nabízíme možný směr cesty a jednotlivá zastavení.

3/7

3.1. Před zhlédnutím filmu

Téma: dokumentární film

Před návštěvou kina můžete s žáky věnovat čas zamyšlením nad různými formami dokumentárního filmu a připravit je na filmový zážitek.

Otázky k diskuzi:

- Díváte se rádi na dokumentární filmy?
- Jaký jste naposledy viděli?
- Kde nejčastěji dokumentární filmy sledujete – v televizi, nebo v kině?
- Jak se liší dokumentární film od filmu hraného?
- Zkuste popsat hlavní rozdíly.
- Jak podle vás vypadá typický dokumentární film?
- O čem mohou dokumenty vypovídat?
- Můžou v dokumentu hrát herci, nebo se musí jednat čistě o realitu?
- Jak se točí historické dokumenty?
- Má dokumentární film předem daný scénář, jako film hraný?
- Jak by podle vás mohl být natočen dokumentární film o lese – co bude hlavním tématem, kdo bude ve filmu vystupovat, může mít film o lese nějaké hlavní hrdiny?
- Jakou roli bude mít ve filmu o lese člověk?
- Jak byste natočili film o lese – na co byste se zaměřili, co byste do scénáře zahrnuli, jak byste se na natáčení připravili?

Podívejte se společně na [trailer filmu](#) a zkuste znovu odpovédět na předchozí otázky – o čem bude film *Příběh lesa* vyprávět, kdo budou hlavní hrdinové, jakou bude mít film atmosféru?

Komentář:

Příběh lesa zobrazuje reálná zvířata a popisuje určitou skutečnost, nejedná se však o vědecký film. Důležitou roli zde hraje styl, působení obrazu, emocí a atmosféry, které upřednostňuje před sdělováním informací. Scény jsou často inscenovány, nejde jen o pozorování zvířat v jejich přirozeném prostředí. Je to jeden možný přístup z řady jiných pojetí dokumentárního filmu. Dle typologie Billa Nicholsona (*Úvod do dokumentárního filmu*, AMU, 2010, str. 164) existuje mnoho různých přístupů a forem: například investigace a reportáž, dějepis, výzkum a cestopis, deník, biografie, esej v ich formě, nebo třeba svědectví. Ty mohou být navíc natočeny v několika možných modech: výkladový, observační, poetický, reflexivní a participační a reflexivní. *Příběh lesa* je natočen spíše v poetickém modu, to znamená, že klade důraz na obrazový a zvukový rytmus, strukturu i celkovou formu filmu. Jelikož je přítomen i komentář, který dění na plátně částečně vysvětluje, jedná se i o mod výkladový, ten zde však nepřevládá.

Charakteristické znaky dokumentárního přístupu *Příběhu lesa*:

Film nemá žádného konkrétního průvodce, který by filmem diváka provázel (jako např. David Attenborough ve filmech BBC), který by byl na plátně vidět, promlouval do kamery apod. Film také není doprovázen žádnou grafikou (vysvětlující grafy, ilustrace, texty). Neuvědomujeme si ani přítomnost tvůrců – ti nepřichází do kontaktu s aktéry filmu, nesledujeme způsob a průběh natáčení. Záběry jsou snímány filmově, nikoliv třeba reportážně. Vnímáme děj na plátně jako skutečný příběh, ve kterém probíhají různé dílčí dějové linky (lesa a jeho proměna, střídání ročních období, mikropříběhy jednotlivých zvířat, přítomnost člověka a jeho rostoucí vliv). Film sleduje daný scénář, který si klade za cíl představit vývoj lesa v dlouhém časovém úseku přibližně 12 000 let. Mnoho záběrů proto bylo předem připraveno, pečlivě naplánováno a inscenováno s použitím ochočených zvířat a herců.

3.2. Po zhlédnutí filmu**Téma: první dojmy**

V první řadě zkuste sami zjistit, co vaše žáky zajímá, jaká témata je oslovují. Můžete být překvapeni, že je zaujmou jiné části filmu, než byste čekali. Vycházejte z toho, co je upoutalo. Zaznamenávejte témata a motivy, postavy a příběhy, které zmíní – mohou být nosné pro vaši další diskuzi.

Soustřeďte se zejména na to, zda si všimli spíše jednotlivých dílčích příběhů konkrétních zvířat, nebo zda si uvědomili i celkové téma filmu – vývoj lesa v průběhu několika tisíc let, přítomnost a vliv člověka a apel na ochranu životního prostředí. Tyto motivy nemusí být na první pohled pro menší děti zcela čitelné.

- Jak byste popsali svůj zážitek z filmu?
- Jaká slova vás napadají?

(zábavný, napínavý, hezký, smutný, zajímavý, poučný, nudný, nesrozumitelný, rychlý, pomalý, veselý...)

Vraťte se k otázkám kladeným před zhlédnutím filmu a snažte se na ně znovu hledat odpovědi:

- Co je hlavním tématem filmu?
- Kdo a co ve filmu vystupuje, má film nějaké hlavní hrdiny?
- Jakou roli hrál ve filmu člověk?
- Zkuste příběh lesa převyprávět svými slovy.
- Co vás na filmu nejvíce zaujalo, co vám utkvělo v paměti, co se vám líbilo a co naopak ne a proč?

Téma: natáčení**(Odkaz na obrazovou přílohu, část 2. Natáčení filmu)**

Žáky bude určitě zajímat, jak byl film natáčen, zejména pak některé dramatické scény. Na oficiálních facebookových stránkách filmu jsou k vidění videa z průběhu natáčení filmu. Jsou na nich zachyceny například scény s běžícím stádem koňů i způsob natáčení detailů jednotlivých zvířat (zatím pouze s francouzským komentářem)

<https://www.facebook.com/LesSaisons.lefilm/videos>.

Otázky k diskuzi:

- Kdybyste byli režiséry a chtěli natočit film o lese, co byste k tomu potřebovali?
- Jak podle vás vznikaly jednotlivé scény?
- Natáčely se na jednom místě, nebo se filmový štáb musel přesouvat?
- Kolik lidí se na natáčení podílí?
- Zkuste si představit, jak se dá natočit záběr běžících stád v lese.

Komentář:

Nejvíce otázek jistě vzbudí scény lovících vlků a potom také lidských lovců. V průběhu natáčení nebylo zraněno žádné zvíře, proto můžete žáky ujistit, že se nikomu nic nestalo. Vysvětlíte jim, jako takové scény vznikají a proč ve filmu jsou.

Filmové prostředky umožňují vytvářet dojem, že divák něco sleduje, i když to fakticky na plátně není zobrazeno. Především střih, vhodné umístění kamery, filmový trik a také zvuk pomohou filmařům naznačit jevy, které by jinak natočit nemohli.

V komentářích tvůrců k natáčení je zmíněna technika asimilace, která umožňuje dostat se ke zvířatům dostatečně blízko a přitom zachytit jejich přirozené chování. Některé scény vyžadovaly dlouhé a trpělivé čekání na vhodný záběr, jiné byly přímo inscenovány. Je to vidět na záběrech z natáčení, kde například koňské stádo běží předem vytyčenou trasou sledováno čtyřkolkou s kameramanem a dalšími doplňkovými kamerami. Dnes lze k natáčení také využít dronů, zejména pro záběry z ptačí perspektivy.

Na natáčení se podílí velký štáb, kromě režiséra, scenáristy a hlavního kameramana je to celá řada technických profesí a asistentů zajišťujících dokonalé záběry. Důležitou roli hrají také zvukaři, osvětlovači a další.

Téma: lokace

Ačkoliv film pojednává o historii lesa a jeho vývoji od doby ledové, scény jsou natáčeny v současnosti a bylo tedy nutné najít správné lokace, které by odpovídaly záměrům scénáře. Film se natáčel na mnoha místech, některé záběry se nakonec do finálního střihu ani nedostaly. Štáb cestoval za konkrétními zvířaty a typy krajiny po celé Evropě. Projděte si s žáky seznam lokací s popisem scén, které se na daném místě natáčely. Většinou se natáčelo v přírodních parcích a rezervacích, ve kterých stále žijí divoká zvířata.

Místa natáčení:**FRANCIE**

Ain (Rhonské Alpy)

Villars les Dombes: Les v Dombes

Chambereins les Ayots, Saint Trivier sur Moignans: Vlčata

Saint-André-de-Corcy: První kroky malého kolouška

Brenaz: Úkryt, medvědi vnořující se z lesa

Le Grand Abergement: Záběry z dronů, zasněžený les

Hauteville-Lompnes: Rys loví mladou srnku

Brenod, úžlabina u Lechaud, Montluel, vodní nádrž

u Mouilles: První lidé

Hotonnes, plateau du Retord: Zima v juře

Allier (Auvergne)
Mariol: Vosí hnízdo

Alpes-Maritimes (Provence-Alpy-Azurové pobřeží)
Thorenc: Záběry rezervace v Monts-d'Azur
Saint-Martin-Vésubie: Záběry národního parku v Mercantour

Ardennes (Champagne-Ardenne)
Signy-l'Abbay: Černé labutě stavějící si hnízda

Aveyron (Midi-Pyrénées)
Aubrac Laguiole: Zvířata mezi květinami

Bouches-du-Rhône (Provence-Alpy-Azurové pobřeží)
Salin-de-Giraud, sídlo v Les Marquises: Koně klusající v parku Camargue
Saintes-Marie-de-La-Mer, chíše v Cacharel: Stádo býků

Calvados (Basse-Normandie)
Cléville: Bzučící včely
Bretteville-sur-Laize, Boulon: Záběry ptáků

Cantal (Auvergne)
Mourjou: Kaštan, janovec metlatý
Côte d'Or (Burgundsko)
Couchey: Různá zvířata mezi květinami - koloušci, lasičky, kanci, liščata

Drôme (Rhonské Alpy)
Font d'Urles: Sněžné sovy a keltská mohyla

Finistère (Bretaň)
Doualas: Klášter svatého Františka

Gard (Languedoc-Roussillon)
Alés: Bouřky

Centrální Indre-et-Loire
Ballans Miré: Kmen a volavka

Isère (Rhonské Alpy)
Lans en Vercors, vrchovina u Gagères: Rostoucí dub

Jura (Franche-Comté)
Crottenay: Jeřábi v podzimním lese
La Châtelaine, les u Cul-des-Forges: Jikry, kácení lesa
Brainans: Kos a narušitel

Centrální Loire-et-Cher
Vernou en Sologne, les u La Borde: Lov
Chambord, zámek u Chambord, Bois Trémal: Troubení jelena, lov

Centrální Loirte
Briare, oblast La Sente des Mulets: Královská flotila, orlovec říční
Orléans: Volavka, rybák a řeka
Saint-Benoît-sur-Loire, ostrov v Mahyses: Vydry, liška

Lot-et-Garonne (Aquitaine)
Pont-Sainte-Marie, oblast Les Gravas: Šťastná sklizeň
Sain-Front-sur-Lémance, zámek v Bonaguil: Válečný kůň
Montpezat: Zámek

Lozère (Languedoc-Roussillon)
Nasbinals, oblast Les Nègres: Květiny

Marne (Champagne-Ardenne)
Massiges: Moderní doba, první světová válka

Haute-Marne (Champagne-Ardenne)
Chameroy: Divočák v říji

Nièvre (Burgundsko)
Cosnes-sur-Loire: Jeřábi v jarním lese

Oise (Picardie)
Chantilly: Sídlo v Chantilly a les
Rosières, ovocný sad: Srnka prchající před pesticidy
Baie de Somme: Tuleni v zálivu v Somme

Orne (Basse-Normandie)
Flers: Jeřábi na venkově v Normandii

Pas-de-Calais (Nord-Pas-De-Calais)
Berk: Kmen u ústí řeky

Puy-de-Dôme (Auvergne)
Espinasse: Záběry z dronů, kmen stromu
Clérmont-Derrand: Bouřky

Pyrénées-Atlantiques (Aquitaine)
Banca a Urepel, les v Baigorry a Saint-Just-Ibarre, les na hoře v Belchou: Lovení kořisti
Laruns, údolí v Ossau: Letící supi

Hautes-Pyrénées (Midi-Pyrénées)
Údolí v Barousse: Tetřevi

Pyrénées-Orientales (Languedoc-Roussillon)
Les Angles, zvířecí rezervace: Medvěd se ukládá k zimnímu spánku

5

/

7

Rhône (Rhonské Alpy)
Courzieu: Venkov

Savoie (Rhonské Alpy)
Modane, Bramans, Aussois, horské sedlo Mont Cenis, údolí v Orgère: Svišti vidí přicházejícího medvěda, kozorožci pozorují medvěda, cesta medvěda a jeho útěk

Haute-Savoie (Rhonské Alpy)
Talloires, Roc de Chère a okolní krajiny, Pringy: Les a prerie
Les Houches, Parc des Merlets: Svišti vidí přicházejícího medvěda
Saint-Gervais-les-Bains, Le Nid d'Aigle: Kozorožci pozorují medvěda
Paříž (Ile-de-France)
Paříž: Place de la Concorde

Deux-Sèvres (Poitou-Charentes)
Bessines: Bernešky velké na procházce

Somme (Picardie)
La Chaussée-Tirancourt, Parc de Samara: Nový svět, domov v neolitu

Haute-Vienne (Limousin)
Limoges: Bouřky

Esonne (Ile-de-France)
Ormois: Tichý les

ZAHRANIČÍ

Nizozemsko

Oostvaardersplassen park, Lelystad: Velké stádo kopytníků v Nizozemsku, letecké záběry na stáda koní

Polsko

Národní parky Biełowicza a Biebrza, oblast Podlaskie: Zubr, lesy, vrány

Rumunsko

Medvědí rezervace Libearty v Zarnesti, Brasov: Medvědi, medvídata

Spojené království

Rybí farma Rothiemurschus, Aviemore, Skotsko: Orlovec lovící ryby

Norsko

Vysočina v severním Norsku: Doba ledová
Národní park Dovrefjell, Hjerkind: Stádo pižmoňů
Oppdal: Jeleni ve sněžné bouři

Švýcarsko

Bulle, kanton Fribourg: Hejno hnízdících pěnkav
Vallorbe, kanton Vaud: Řeka a skorec vodní**Téma: zvuk ve filmu**

Zvuk hraje ve filmu velmi důležitou roli. Zkuste si nejprve pustit znovu trailer filmu bez zvuku. Jak na žáky působí? Dobře zaznamenané přírodní zvuky podtrhnou působení jednotlivých záběrů. Kromě zvuků a ruchů má film i hudební složku, kterou zpracoval významný francouzský skladatel filmové hudby. Hudba dokáže zásadně ovlivnit náladu filmu.

Otázky k diskuzi:

- Zkuste zavřít oči a představte si, že jste v lese. Co slyšíte?
- Kdo a co vytváří v lese zvuky? Jak zvuky vznikají?
- Znáte zvuky některých lesních zvířat? Umíte je napodobit?
- Poznali byste některá zvířata z filmu podle zvuků, které dělají?
- Jak na vás působí hudba z filmu? Poznáte některé nástroje?
- Jakou má ústřední píseň náladu?

Komentář:

Na francouzských oficiálních stránkách filmu najdete i dvě ukázky hudebního doprovodu filmu od francouzského skladatele Bruna Coulaise. <http://www.lesaisons-lefilm.com/support/la-bande-annonce/bande-originale/> Pro soundtrack použil nejrůznější nástroje typu zvonky, marimba, vibrafon, harfa a další. Pracoval s prostorovým efektem a do instrumentálních skladeb zakomponovával zvuky lesa a zvířat. Na stránce <http://www.prirodainfo.cz> pak najdete velký archiv zvuků zvířat, které si můžete ve škole přehrát.

Téma: příběh lesa**(Odkaz na obrazovou přílohu, část 3. Seznam zvířat, která se ve filmu vyskytují)**

Motivů vztahujících se k učivu v jednotlivých předmětech je ve filmu mnoho. Shrnuli jsme některé hlavní do sítě témat, která sledují dvě dějové linky:

- vývoj lesa od poslední doby ledové s postupnými zásahy člověka
  - střídání ročních období v lese a lesní ekosystém
- Společně s žáky tyto dvě linky postupně sledujte a znovu si tak projděte obsah a sdělení filmu *Příběh lesa*. Váš vlastní příběh můžete zaznamenat formou deníku, vyprávění, obrazové koláže a podobně.

Přehled vzdělávacích motivů - vývoj lesa:**Konec doby ledové a proměna evropské krajiny**

- věčná zima v Evropě
- některá zvířata odchází na sever za zimou (např. stáda pižmoňů a sobů) a přichází jiná (evropský zubr)
- jak jsou zvířata přizpůsobena zimě (např. pižmoň má oproti zubrovi zavalitější tělo, kratší nohy, hustší srst)

Zlatá éra lesa

- příčina změny klimatu, proměna krajiny po době ledové
- rozšíření lesa v Evropě
- les žije svým přirozeným životem, tzv. zlatá éra lesa
- člověk jako lovec a sběrač žije v souladu s lesem, uctívá ho

Proměna lesa vlivem lidského působení

- louky, pastviny a políčka - prostor pro jiné druhy zvířat a hmyzu, více světla
- člověk domestikuje některá zvířata, les postupně ustupuje polím
- dřevo využíváno pro lidské potřeby
- les ustupuje městům, průmyslu a zemědělství
- člověk lesy znovu vysazuje, mají však jiné uspořádání a složení, jsou protnuté cestami, uzpůsobené pro lov a lesnickou správu
- zvířata utíkají do hor a mizí z evropských lesů i z důvodu vyhubení (např. medvěd v Česku)

Dnešní les

- změna uspořádání lesa
- lesní monokultura
- úbytek potravy a přirozeného prostředí pro zvířata
- přírodní rezervace a ochrana přírody
- pozůstatky evropských pralesů, české pralesy - např. <http://pralesy.cz>

Komentář:

V poslední době ledové (cca 22 000–13 000 let př. n.l.) panovalo v Evropě velmi suché a chladné podnebí. Sněhu nebylo tolik, bylo sucho. Velkou část pevniny pokrývaly ledovce, dále pak polární poušť a step. Les se zde téměř nevyskytoval. Teplota byla o 4–6 °C nižší než dnešní průměrné teploty. Od období přibližně před 13 000 lety se začala Evropa oteplovat a zvýšila se také vlhkost, což s sebou přineslo i postupný návrat lesů, nejprve ostrůvkovitě a posléze pak souvisle, zejména lesů listnatých a smíšených. Dále docházelo k výkyvům klimatu a střídání chladnějších a teplejších období. V době mezi 7 000–5 000 lety př.n.l. se v Evropě výrazně rozšířilo zemědělství, zatím ale mělo na zalesnění spíše malý vliv. Člověk lesy vypaloval, aby udělal prostor pro pole. V oblasti Česka se člověk trvale usídlil asi 4 000 let př. n. l., na les ale zásadní vliv neměl. Ještě kolem roku 1 000 n. l. bylo 80% našeho území pokryto souvislým lesem, ve kterém rostly hlavně duby, ve vyšších polohách buky, jedle a v nejvyšších smrky. Kromě nich se v lesích nacházely i další druhy stromů (lípy, javory, olše, borovice, habry...). Od té doby se také podnebí nijak výrazně nezměnilo. Postupně však vliv člověka na naše lesy zesílil s rozvojem zemědělství a růstem populace. Období 18. a 19. století přineslo výrazné zásahy do vývoje lesa (těžba, vyhubení některých druhů zvířat, lesnictví a řízené vysazování určitých dřevin a změna skladby lesa - v Česku například hromadné vysazování smrku ztepilého) a 20. století pak navíc průmyslové znečištění ovzduší a odumírání lesů, ale také pokusy o ochranu přírody a téma udržitelného rozvoje.

6
/
7

Téma: Roční období a život v lese

S pomocí sledování jednotlivých ročních období můžete popsat život v lese.

Přehled některých vzdělávacích motivů – život v lese (využít můžete i pracovní listy): <http://www.aeroskola.cz/ke-stazeni/>

Jaro

- Patra lesa jako patra domu. Každé patro obývá jiný obyvatel, poznáš, kdo kde bydlí a proč? (Půdní, mechové, bylinné a keřové patro, kmen stromu a koruna)
- Mláďata zvířat – jak se jmenují, kdo tvoří zvířecí rodinu (např. laň, jelen a kolouch; srnec, srna a srnčec; kanec, bachyně a selata; zubří býk, zubří kráva a zubří tele; liška, lišák a liščata...)
- Jako první se v lese zelená spodní patro, stromy ještě nemají listy a propouští do přízemí více světla. Jaké znáš lesní byliny, jaké mají květy a barvy?

Léto

- Čím se živí zvířata v lese – co všechno se dá v lese využít?
- Čím by se v lese mohl žít člověk?
- Potravní řetězec
- Skupiny zvířat – v jakých uskupeních zvířata žijí? (směčka, stádo, roj, hejno)
- Les a louka – v čem jsou hlavní rozdíly?
- Strom v lese a strom na louce – čím se liší? (soliterní strom má jiné uspořádání větví)

Podzim

- Paroží a rohy – jaký je rozdíl? Co zůstává celý život a co zvířata shazují? Rozpoznáš tvary parohů a rohů?
- Zvířecí souboje – o co zvířata bojují a soupeří?
- Příprava na zimu – která zvířata odcházejí do teplejších krajín?

Zima

- Zimní spánek – která zvířata se v lese ukládají k zimnímu spánku a jak zimu tráví ostatní zvířata?
- Pelíšky zvířat – jaké znáš druhy zvířecích obydlí? (nora, dutina stromu, hnízdo v koruně)
- Potrava v zimě – co můžeme zvířatům do lesa v zimě přinést, čím je naopak krmit nesmíme?

Stopy zvířat

Téma: náš les

Máte-li v okolí školy les, jistě by bylo zajímavé jej s žáky po zhlédnutí filmu navštívit. Sledujte, zda jej nyní budou vnímat jinak. Je-li to možné, zjistěte historii daného lesa – byl zde vždy, byl původně součástí většího lesního celku, který ustupuje, nebo se naopak dnes tento les rozrůstá?

Nechte žáky vypracovat zprávu o tomto lese. V souvislosti s rolí, jakou ve filmu *Příběh lesa* hraje člověk, se nabízí i otázky, jak jednotliví žáci mohou přispět k ochraně lesů.

- Jaké informace o vašem lese můžete zjistit a kde?
- Jaké stromy v lese rostou, která zvířata zde můžete potkat?
- Podaří se vám nějaká zachytit fotoaparátem nebo kamerou?
- Rozpoznáte stopy zvířecího života? Zaznamenejte je.
- Jsou zde vidět stopy lidského působení, a jaké? Zaznamenejte je.
- Jak se tento les liší od lesa, který byl zobrazen ve filmu? Jaké hlavní rozdíly pozorujete?
- Které druhy stromů zde rostou nejvíce? Najdete zde různé staré stromy? Které převládají?

Komentář:

V České republice dnes již v podstatě neexistují lesy, které by někdy v minulosti nebyly ovlivněny člověkem. Ovšem existuje několik oblastí s původním lesem (pralesem), do kterého sice někdy v minulosti člověk zasáhl, stopy jeho

vlivu však již nejsou patrné a nezpůsobily zásadní změnu v jeho přirozeném vývoji. Na webu <http://pralesy.cz> naleznete přehled všech českých pralesních porostů i porostů přírodních a přírodě blízkých (s určitým podílem lidského vlivu, ale v současnosti přirozeně rostoucí).

Přirozený les se od většiny lesů u nás liší zejména svou strukturou – přirozený les je bohatší, méně prostupný, věkově různorodý, s vyšší biodiverzitou a odolností vůči narušení.

Neplatí vždy, že přirozený les musí být druhově různorodý. V určitých oblastech i u nás rostly pralesy, které byly tvořeny jen jednou dřevinou – třeba smrkové pralesy v horských oblastech. Současné smrkové monokultury v nižších oblastech však byly vysazeny uměle.

4. Důležité kontakty, organizační informace

Premiéra filmu: 14. dubna 2016

Týden životního prostředí v kinech Světozor a Aero 2. – 5. května 2016

Série projekcí filmů pro školy s doprovodným programem. Filmy *Příběh lesa*, *Nebe a led* a multimediální přednáška cestovatele a fotografa Václava Šilhy. Více informací najdete na webu Aeroškoly www.aeroskola.cz. Termíny pro svou třídu nebo školu si rezervujte u Lindy Arbanové info@aeroskola.cz, tel. +420 608 960 016.

Školní projekce filmu *Příběh lesa* v průběhu celého roku Praha: Kina Aero (Praha 3), Světozor (Praha 1) nebo Bio Oko (Praha 7) – školní projekci za zvýhodněné vstupné ve vámi zvoleném termínu objednávejte u Lindy Arbanové na info@aeroskola.cz, tel. +420 608 960 016.

V ostatních případech školní projekci za zvýhodněné vstupné objednávejte přímo u svého místního kina, které vám projekci rádo zařídí.

Autoři textu:

Linda Arbanová, Aleš Paroulek
Aeroškola a Aerofilms 2016

Distribuce:

Film *Příběh lesa* distribuuje v České republice společnost Aerofilms v dabované verzi. Pokud si chcete tento film zařadit do programu svého kulturního zařízení, kontaktujte naši programistku Annu Lísalovou.

Anna Lísalová
program@aerofilms.cz
+420 723 718 484

Aerofilms, s.r.o.
Jirečkova 1008/8
170 00, Praha7

státní
fond
státní
fond
kinematografie